

แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

วาติตา เอื้อเจริญ¹, พรนภา พุทธรักษา²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สืบหาความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (2) ศึกษาสภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (3) เสนอแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร จำนวน 13 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ประกอบด้วย ประวัติ และพัฒนาการ เหตุการณ์/เรื่องราวสำคัญ พิธีการ/กิจกรรม/ประเพณีสำคัญ บุคคลสำคัญ และสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สำหรับสื่อบันทึกความทรงจำที่พบ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อดิจิทัล และวัสดุของจริง (2) สภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย แต่ไม่มีความต่อเนื่องของนโยบายจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งจัดการความทรงจำอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นสื่อบันทึกความทรงจำที่พบจึงอยู่กระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ มหาวิทยาลัยมีวิธีการบริการและเผยแพร่ให้อุณหภูมิหลังเกิดการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์/วิดิทัศน์ การจัดกิจกรรมเพื่อรำลึกถึงความทรงจำ การจัดการเรียนการสอนการเพื่อเผยแพร่ความทรงจำของมหาวิทยาลัย (3) แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การขับเคลื่อนนโยบาย กระบวนการจัดการความทรงจำ และการได้มาซึ่งความทรงจำที่มีคุณค่า

คำสำคัญ : ความทรงจำ, การจัดการความทรงจำ, ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

(Received: 11 February 2025; Revised: 10 June 2025; Accepted: 12 June 2025)

¹ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ Corresponding Author E-mail : vatita.eua@rru.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ E-mail : pornnapa.phu@rru.ac.th

Guidelines for memory management of Rajabhat Rajanagarindra University

Vatita Euacharoen¹, Pornnapa Phuttaraksa²

Abstract

This research aims to: (1) explore the institutional memory of Rajabhat Rajanagarindra University, (2) examine the current state of memory management at the university, (3) propose guidelines for effective memory management. This study employs a qualitative research approach, with a target group consisting of 13 participants, including administrators, faculty members, and staff. In-depth interviews were used as the primary research tool, and data analysis was conducted using an inductive content analysis method.

The research findings are as follows: (1) The institutional memory of Rajabhat Rajanagarindra University comprises its history and development, significant events and stories, key ceremonies, traditions, notable figures, and university symbols. The media used to preserve these memories include print materials, audiovisual media, digital media, and physical artifacts. (2) The state of memory management at the university reveals key issues, including the existence of institutional memory management policies; however, there is no continuity in these policies from the past to the present. The university lacks a dedicated repository for memory preservation, leading to scattered archival materials across various departments. The university employs several methods to disseminate and promote awareness of its history among future generations, including exhibitions, print and video publications, commemorative events, and academic instruction related to institutional memory. (3) The proposed framework for improving memory management at Rajabhat Rajanagarindra University consists of three key components: policy implementation, memory management processes, and the acquisition of valuable historical records.

Keywords: Memory, Memory management, Memory of Rajabhat Rajanagarindra University

¹ Dr., Lecturer, Library and Information Science Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand Corresponding Author E-mail: vatita.eua@rru.ac.th

² Lecturer, Library and Information Science Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand E-mail: pornnapa.phu@rru.ac.th

บทนำ

แนวคิดเกี่ยวกับความทรงจำของมนุษย์ได้รับความสนใจและมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 ส่งผลให้มีการพัฒนามุมมองเกี่ยวกับความทรงจำในหลายแขนง เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา การศึกษา ปรัชญา และสารสนเทศศาสตร์ (Perez & Ramos, 2013, p. 544) ความทรงจำมีการพัฒนาจากแนวคิดในมุมมองของจิตวิทยา ที่ศึกษาโครงสร้างทางจิตของมนุษย์ เป็นกลไกที่ช่วยให้มนุษย์สามารถประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้ กระบวนการทำงานของความทรงจำประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การเข้ารหัส (Encoding) การเก็บรักษา (Storage) และการเรียกคืนข้อมูล (Retrieval) ตามรูปแบบของความทรงจำตามโครงสร้างที่มนุษย์ใช้เก็บรักษาข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร ที่ได้รับจากประสบการณ์ในอดีต ส่งผลให้สามารถนำความทรงจำมาใช้คาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ ดังนั้นความทรงจำจึงเป็นการบันทึกเหตุการณ์ในอดีตและสิ่งที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาหนึ่งในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งสามารถจดจำและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอ้างอิงหรืออธิบายเหตุการณ์ในอนาคต (Connerton, 1996) ความทรงจำไม่เพียงเป็นการสะท้อนเรื่องราวในอดีตเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน เช่น การระลึกถึงการอ่านหนังสือในวัยเด็กที่สามารถย้อนความทรงจำ ทำให้หวนถึงความรู้สึกช่วงเวลาแห่งการค้นพบและความประทับใจได้ (Halbwachs, 1992, p. 46)

ในบริบทของมนุษย์ที่มีสังคมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ความทรงจำของแต่ละบุคคลเมื่อเกิดปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน จะกลายเป็นความทรงจำในระดับกลุ่มที่ถูกกำหนดและจัดการภายใต้บริบทและกรอบทางสังคม ความทรงจำกลุ่มนี้เรียกว่าความทรงจำร่วม (Collective memory) ซึ่งเป็นสิ่งที่กลุ่มทางสังคมสร้างขึ้นเพื่อสะท้อนและยึดโยงประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ครอบครัว ชนชั้น องค์กร หรือชาติ ความทรงจำร่วมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและสร้างความทรงจำในระดับกลุ่ม โดยอาจเป็นเหตุการณ์ในอดีตที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ หรืออาจเป็นความทรงจำที่อาจไม่ได้เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ก็เป็นได้ (Halbwachs, 1992) ความทรงจำร่วมจึงเป็นกลไกที่แสดงถึงวิธีการคิดและปฏิบัติร่วมกันในสังคม ทำให้สมาชิกของสังคมสามารถรับรู้และจดจำเหตุการณ์จากประสบการณ์ส่วนตัวและกลุ่มในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ กลไกทางสังคมจะเป็นตัวชี้นำและกำหนดกรอบความทรงจำให้เกิดความสอดคล้องกัน (Bakhurst, 1990 as cited in Pennebaker & Banasik, 1997, p. 4) ซึ่งความต่อเนื่องของความทรงจำนี้มีความสำคัญในด้านการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้ความเข้าใจไปถึงคนรุ่นหลัง โดยต้องมีการบันทึกและอนุรักษ์ความทรงจำอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เอกสาร สัญลักษณ์ สถาปัตยกรรม ภาพวาด ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม รูปปั้น หรือสิ่งของอื่น ๆ ที่แสดงถึงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ (Jimerson, 2003; Fentriss & Wichham, 1992) ซึ่งการเก็บรักษาหลักฐานเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ความทรงจำในอดีตยังคง

อยู่และสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาและเข้าใจความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ในทางกลับกัน หากความทรงจำในอดีตนั้นไม่มีการบันทึกและเก็บรักษา ก็อาจถูกลบเลือนสูญหายไปได้

ความทรงจำถือเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาขององค์กร เนื่องจากความทรงจำทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเรื่องราว ประสบการณ์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และพัฒนาการขององค์กร อีกทั้งยังมีคุณค่าทางจิตใจ แสดงถึงความผูกพันภายในองค์กร และเป็นประวัติศาสตร์ขององค์กร (Prudtikul, 1990, pp. 7-8; Mahidol University Archives and Museums, 2012, p. 25) การจัดการความทรงจำจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการบันทึก เก็บรักษา และนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของความทรงจำให้กับบุคคลภายในและภายนอกองค์กร Nora (1989, p. 8) ได้นิยามแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความทรงจำว่าเป็นพื้นที่แห่งความทรงจำ (Site of memory) ซึ่งหมายถึงสถานที่หรือแหล่งที่เป็นตัวแทนของความทรงจำที่ถูกบันทึกและจัดเก็บไว้ โดยพื้นที่เหล่านี้มีบทบาทในการบรรจุเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีต รวมถึงการสร้างความรู้สึกร่วมหรือความคิดที่ถูกออกแบบและเลือกสรรโดยผู้มีอำนาจ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ แม้ว่าเนื้อหาของความทรงจำอาจไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงทั้งหมด แต่พื้นที่แห่งความทรงจำยังคงมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งรวบรวมประวัติศาสตร์บอกเล่าอย่างเป็นทางการ Cook (1997, p. 18) ได้ให้ความเห็นว่า ความทรงจำร่วมมักเกิดขึ้นและได้รับการส่งเสริมผ่านแหล่งหรือพื้นที่ต่าง ๆ เช่น แกลลอรี พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หอจดหมายเหตุ (Archives) ซึ่งเป็นแหล่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บ รักษา และนำเสนอข้อมูลความทรงจำขององค์กรอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การสร้างและจัดการแหล่งความทรงจำขององค์กรจึงไม่เพียงแต่เป็นการเก็บรักษาข้อมูลในอดีต แต่ยังเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ขององค์กร

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์เป็นสถาบันการศึกษาที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 โดยเริ่มต้นจากการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู ประกาศนียบัตรจังหวัด โรงเรียนฝึกหัดครูละหานทราย วิทยาลัยครูละหานทราย สถาบันราชภัฏละหานทราย สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์ จนกระทั่งได้รับการยกระดับเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการดังกล่าวสะท้อนถึงความสำคัญและบทบาทของมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาความรู้ของท้องถิ่น ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์จะมีความทรงจำและประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีมีการจัดเก็บและจัดการสารสนเทศความทรงจำเหล่านี้อย่างเป็นระบบและรูปธรรม ความทรงจำเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยยังคงกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงที่สารสนเทศเหล่านี้จะเลือนหายหรือสูญหายไปในอนาคตหากไม่มีการจัดการอย่างเหมาะสม จากการศึกษาตัวอย่างการจัดการความทรงจำในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ตระหนักถึงคุณค่าของ

ประวัติศาสตร์องค์กร พบว่า มหาวิทยาลัยเหล่านั้นมักมีการจัดตั้งแหล่งเก็บรวบรวมความทรงจำในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม เช่น หอจดหมายเหตุ หอประวัติศาสตร์ หอเกียรติยศ พิพิธภัณฑ์ หรือห้องสมุดเฉพาะทาง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นคลังหรือแหล่งความทรงจำที่ช่วยเก็บรักษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา แต่ยังเป็นแหล่งอ้างอิงและเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา การตัดสินใจ และการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ โดยเริ่มต้นจากการสำรวจความทรงจำและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย จากนั้นศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการความทรงจำในมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาและจัดการความทรงจำให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพประโยชน์ของงานวิจัยนี้คือการนำเสนอแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ที่เป็นรูปธรรม จะช่วยให้บุคลากร นักศึกษา และอนุชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความทรงจำ ตลอดจนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

นิยามคำศัพท์การวิจัย

ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ หมายถึง ประวัติ พัฒนาการ เหตุการณ์ บุคคล สัญลักษณ์ และอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเป็นที่น่าจดจำและระลึกถึง มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ บทเรียนสำคัญ ความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ และความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัย

การจัดการความทรงจำ หมายถึง กระบวนการของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องราวที่จัดเป็นความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

รูปแบบการจัดการความทรงจำ หมายถึง แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ให้เป็นรูปธรรม

แหล่งจัดการความทรงจำ หมายถึง สถานที่จัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของหอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ หอประวัติ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดความทรงจำ แนวคิดการจัดการสารสนเทศ หลักการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ หลักการจัดการพิพิธภัณฑ์ แนวคิดการจัดการเชิงระบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดคุณลักษณะกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายตามคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) มีความรู้และประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 2) มีตำแหน่งงานหรือมีส่วนร่วมในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และ 3) มีอายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป ทำให้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ จำนวน 13 คน ได้แก่ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัย รองอธิการบดีสมัยปัจจุบัน อดีตรองอธิการบดี อดีตหัวหน้าสำนักงานอธิการบดี อดีตคณบดี อาจารย์เกษียณอายุราชการ รองผู้อำนวยการหน่วยงานในมหาวิทยาลัย หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ หัวหน้าฝ่ายงานบริหารงานบุคคล บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ (หนึ่งกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่คัดเลือกมาทั้งหมด จำนวน 13 คน มีผู้ที่เคยศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า จำนวน 11 คน ด้วยกัน โดยบางคนได้เคยศึกษาตั้งแต่สมัยโรงเรียนฝึกหัดครูละโว้ วิทยาลัยครูละโว้ วิทยาลัยครูละโว้ วิทยาลัยครูละโว้ และสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ จึงทำให้มีประสบการณ์โดยตรงและทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เป็นอย่างดี)

3. สร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความทรงจำที่สำคัญ/มีคุณค่า และ/หรือเป็นที่น่าภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัย สารสนเทศที่มีการบันทึกความทรงจำของมหาวิทยาลัย นโยบายเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย กระบวนการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย วิธีการหรือกิจกรรมที่บริการและเผยแพร่ให้อนุชนคนรุ่นหลังเกิดการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัย แหล่งการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัย และปัญหา/อุปสรรคของการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย

การสร้างเครื่องมือวิจัยนี้ ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมากำหนดแนวคำถาม จากนั้นได้นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบ และได้ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด ตามคำแนะนำของคณะผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการให้คะแนนค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของ

ผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถาม เพื่อให้แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา จากนั้นได้นำเครื่องมือวิจัยนี้ยื่นเสนอขอรับการพิจารณารับรองการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา HE-261-2566 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2566

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เกี่ยวกับการสำรวจความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และศึกษาสภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ใช้เทคนิคสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย อธิบายรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อให้เข้าใจประเด็นของข้อคำถามและเตรียมความพร้อมในการให้สัมภาษณ์ รวมทั้งนัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย จากนั้นลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม จากผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 13 คน โดยมีการบันทึกเสียงและจดบันทึกโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละคนไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน 2567 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2567

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย (Inductive content analysis) หลักการและทฤษฎีที่ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และบทความวิชาการต่าง ๆ นำมาเชื่อมโยงหาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของข้อมูลและนำเสนอในลักษณะการพรรณนาความ (Description)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ดังนี้

1. ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดประเภทความทรงจำของมหาวิทยาลัยไทยของ วาติตา เอื้อเจริญ (Euacharoen, 2019) เพื่อช่วยให้การจำแนกและวิเคราะห์ข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้น โดยสามารถจำแนกเนื้อหาความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ได้เป็น 5 หมวดหมู่หลัก ได้แก่ 1) ประวัติและพัฒนาการของมหาวิทยาลัย 2) เหตุการณ์/เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย 3) พิธีการ/กิจกรรม/ประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย 4) บุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย และ 5) สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประวัติและการพัฒนาการของมหาวิทยาลัย

ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับประวัติและการพัฒนาการของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนหนึ่งว่า “ครูเข้าเรียนที่นี่ รุ่น พ.ศ. 2503 ขณะนั้นเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และได้กลับมาเป็นครูสอนหนังสือที่นี่ เมื่อ พ.ศ. 2511 สมัยก่อนการศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูจะเชิงเทราจะโดดเด่นทางวิชาการกว่าจังหวัดอื่น ๆ เพราะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคนี้ อีกทั้งยูเนสโกก็เข้ามาช่วยพัฒนาการฝึกสอน โดยจัดอาจารย์ต่างชาติมาสอน มหาวิทยาลัยจึงได้รับอานิสงส์ไปด้วย และยังช่วยพัฒนาอาคารสถานที่ หอพักนักเรียน บ้านพักอาจารย์ เรือนรับเยี่ยม และครูสัมมนา ทำให้มีความรู้เรื่อง มีชื่อเสียง คนก็มาเรียนจากทั่วประเทศ ถูกคัดเลือกมาจังหวัดละ 2 คน มาจากเชียงใหม่บ้าง สงขลาบ้าง รุ่นหนึ่งประมาณ 30-40 คน ทั้งชายหญิงมาอยู่หอพักประจำ”

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์และจำแนกเนื้อหาความทรงจำเกี่ยวกับประวัติและการพัฒนาการของมหาวิทยาลัย สามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่ย่อย ได้แก่ การกำเนิดมหาวิทยาลัย พัฒนาการด้านกายภาพของมหาวิทยาลัย พัฒนาการด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย เกียรติประวัติและความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัย

1.2 เหตุการณ์เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย

ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย จากการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายแล้ว พบว่า การเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดสถาบันราชชนรินทร์ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2543 ณ ศูนย์บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเหตุการณ์ เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย

1.3 พิธีการ/กิจกรรม/ประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย

ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับพิธีการ กิจกรรม และประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนหนึ่งว่า “พิธีพระราชทานปริญญาบัตรในครั้งแรก สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครูปริญญาตรีในช่วงปีแรก ๆ ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระเมตตาพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตที่จบการศึกษาด้วยพระองค์เอง”

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์และจำแนกเนื้อหาความทรงจำเกี่ยวกับพิธีการ กิจกรรม และประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย สามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่ย่อย ได้แก่ พิธีเปิดสถาบันราชภัฏราชชนรินทร์ งานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบการก่อตั้งมหาวิทยาลัย พิธีไหว้ครูที่จัดขึ้นทุกปี และพิธีอัญเชิญตราพระราชลัญจกร จัดขึ้นทุกวันที่ 14 กุมภาพันธ์ของ

ทุกปี และการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยของนักศึกษา และการแข่งขันกีฬาของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดขึ้นทุกปี

1.4 บุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย

ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนหนึ่งว่า “เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานนามราชภัฏ ซึ่งมีความหมายว่า คนของพระราชอา ข้าของแผ่นดิน เราในฐานะที่ทำงานอยู่ในราชภัฏเปรียบเสมือนกับข้าราชการบริพารในพระองค์ ซึ่งเป็นความประทับใจ และอยู่ในความทรงจำของผมตลอดมา”

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์และจำแนกเนื้อหาความทรงจำเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสำคัญของมหาวิทยาลัย สามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่ย่อย ได้แก่ พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีความสำคัญต่อมหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย

1.5 สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนหนึ่งเกี่ยวกับชื่อมหาวิทยาลัยว่า “รองศาสตราจารย์ ดร. สุพล วุฒิสาน อธิการบดีในขณะนั้น ได้ดำริว่า ถ้าเป็นราชภัฏจะเชิงเทราจะเป็นของคนจะเชิงเทราเท่านั้น แต่ว่าอุดมศึกษาต้องมีความเป็นสากล ดังนั้นควรจะเปลี่ยนชื่อที่ไม่ต้องระบุชื่อจังหวัด แต่หากมีชื่อของพระบรมวงศานุวงศ์จะเป็นสิริมงคลและเป็นสากล ซึ่งอธิการบดีรองศาสตราจารย์ ดร. สุพล วุฒิสาน เคยรับใช้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อย่างใกล้ชิด จึงขอพระราชทานนามสถาบันจากพระองค์”

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์และจำแนกเนื้อหาความทรงจำเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่ย่อย ได้แก่ ชื่อมหาวิทยาลัย ตราประจำมหาวิทยาลัยและสีประจำมหาวิทยาลัย พันธุ์ไม้ประจำมหาวิทยาลัย เพลงประจำมหาวิทยาลัย เครื่องแบบนักศึกษาและชุดครุยวิทยฐานะของมหาวิทยาลัย และอาคารสถานที่สำคัญของมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลเนื้อหาความทรงจำที่สรุปได้ข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและค้นหาสื่อบันทึกความทรงจำที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ว่ามีการจัดเก็บอยู่แห่งใดบ้าง พบว่า มีหน่วยงานและสถานที่จัดเก็บสื่อบันทึกความทรงจำหลายหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานบริหารงานบุคคล (งานสารบรรณและงานประชุม) หน่วยงานประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการและ

เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น ห้องปฏิบัติงานของรองอธิการบดี และอาคารรับเสด็จฯ ศูนย์บางคล้า โดยลักษณะของสื่อบันทึกความทรงจำที่พบ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อโสตทัศน์ สื่อดิจิทัล และวัสดุของจริงที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความทรงจำของมหาวิทยาลัย โดยสามารถสรุปการจำแนกและวิเคราะห์เนื้อหาความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ และสื่อบันทึกที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความทรงจำพอสังเขป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

เนื้อหาของความทรงจำ		สื่อบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวข้อง
1. ประวัติและพัฒนาการของมหาวิทยาลัย	1.1 การกำเนิดมหาวิทยาลัย 1.2 พัฒนาการด้านกายภาพของมหาวิทยาลัย 1.3 พัฒนาการด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย 1.4 เกียรติประวัติและความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัย	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พุทธศักราช 2547 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย ชื่อสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ หนังสือราชการขอใช้ที่ดิน สาธารณประโยชน์ หนังสือพระราชทานนามอาคาร หนังสือโต้ตอบ เอกสารหลักสูตร หนังสือที่ระลึก แผนผังอาคารป้ายดวงศิลาฤกษ์ ภาพถ่ายอาคารเป็นต้น
2. เหตุการณ์ เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย	2.1 การเสด็จฯ เยือนมหาวิทยาลัยของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	หนังสือกราบทูลเชิญเสด็จฯ คำกราบทูลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมุดลงนาม หนังสือที่ระลึก ภาพถ่ายพิธีเปิดมหาวิทยาลัย โต๊ะเก้าอี้ที่พระองค์ทรงประทับในพิธีเปิดมหาวิทยาลัย เป็นต้น
3. พิธีการ กิจกรรม และประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย	3.1 พิธีเปิดสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ศูนย์บางคล้า 3.2 พิธีพระราชทานปริญญาบัตร	รายงานการประชุมสภา สุนัขบัตร หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดสถาบัน เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดพิธีพระราชทานปริญญา

เนื้อหาของความทรงจำ		สื่อบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวข้อง
	3.3 งานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบการก่อตั้งมหาวิทยาลัย 3.4 ประเพณีสำคัญ 3.5 การแข่งขันกีฬาของมหาวิทยาลัย	บัตร พระบรมราโชวาท ภาพถ่ายพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วัติทัศน์พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ชุดครุยวิทยฐานะ เหรียญรางวัล ถ้วยรางวัล เสื้อกีฬา เป็นต้น
4. บุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย	4.1 พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีความสำคัญต่อมหาวิทยาลัย 4.2 ผู้บริหาร คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัย	พระราชประวัติ ลายพระราชหัตถเลขา พระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทำเนียบผู้บริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภาพถ่ายผู้บริหาร ภาพวาด อธิการบดี เป็นต้น
5. สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	5.1 ชื่อมหาวิทยาลัย 5.2 ตราและสีประจำมหาวิทยาลัย 5.3 พันธไม้มหาวิทยาลัย 5.4 เพลงประจำมหาวิทยาลัย 5.5 เครื่องแบบนักศึกษาและชุดครุยวิทยฐานะ 5.6 อาคารและสถานที่สำคัญของมหาวิทยาลัย	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พุทธศักราช 2547 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยชื่อสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ รายงานการประชุมมหาวิทยาลัย หนังสือตราสัญลักษณ์สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 เพลงมาร์ชระเบียบการแต่งกาย ชุดครุยวิทยฐานะ กระดุมเข็มตรามหาวิทยาลัย ตรามหาวิทยาลัยแบบสามมิติ แผ่นประทานชื่ออาคารบรรณราชชนครินทร์ ภาพถ่าย เป็นต้น

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีความทรงจำที่หลากหลาย สามารถจำแนกเนื้อหาความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์และสื่อบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวข้องได้ 5 หมวดหมู่หลัก ได้แก่ 1) ประวัติและการพัฒนาของมหาวิทยาลัย 2) เหตุการณ์/เรื่องราวสำคัญของมหาวิทยาลัย 3) พิธีการ/กิจกรรม/ประเพณีสำคัญของมหาวิทยาลัย 4) บุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย และ 5) สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยมีสื่อบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อโสตทัศน์ สื่อดิจิทัล และวัสดุของจริงที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

2. สภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำ กระบวนการจัดการความทรงจำ วิธีการหรือกิจกรรมที่บริการและเผยแพร่ แหล่งการจัดการความทรงจำ และปัญหา/อุปสรรคของการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นโยบายเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำ

มหาวิทยาลัยมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำซึ่งกำลังดำเนินการในปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายการจัดสร้างห้องประวัติและการจัดสร้างพระรูปของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ภายในอาคารศูนย์วิชาการท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ศูนย์บางคล้า ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดสร้าง และนโยบายการบริการและเผยแพร่ให้อนุชนรุ่นหลังเกิดการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัยโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความทรงจำของมหาวิทยาลัย การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์หรือวีดิทัศน์เผยแพร่ความทรงจำของมหาวิทยาลัย การจัดกิจกรรมเพื่อรำลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัยในวันสำคัญต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น พิธีอัญเชิญตราพระราชลัญจกร และการจัดการเรียนการสอนการเพื่อเผยแพร่ความทรงจำของมหาวิทยาลัยผ่านรายวิชา ราชนครินทร์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 กระบวนการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

การจัดการสื่อบันทึกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความทรงจำของมหาวิทยาลัยที่อยู่กระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสำรวจว่าสื่อบันทึกความทรงจำต่าง ๆ เหล่านั้นมีการจัดเก็บอยู่ในหน่วยงานใดบ้างพบว่า สื่อบันทึกความทรงจำส่วนใหญ่เป็นเอกสารการดำเนินงาน รายงานการประชุม หนังสือที่ระลึก เอกสารทางกฎหมาย ซึ่งมีการจัดการโดยงานประชุมสภามหาวิทยาลัย งานห้องสมุด งานศิลปะและวัฒนธรรม และงานประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจจะมีการจัดการอยู่ในหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัยอีก ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 4 หน่วยงานที่มีการจัดการสื่อบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องราวที่กลุ่มเป้าหมายให้การสัมภาษณ์ ได้แก่

2.2.1 หน่วยงานบริหารงานบุคคล กองกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีการจัดการเอกสารที่มหาวิทยาลัยผลิตขึ้นตามภาระหน้าที่ของงานกองกลาง โดยมีงานสารบรรณและงานประชุมรับผิดชอบจัดเก็บและดูแลสื่อบันทึกความทรงจำ เช่น คำสั่ง ประกาศ ระเบียบข้อบังคับ สำเนาหนังสือออก สำเนาหนังสือเวียน สำเนาหนังสือรับรอง สำเนาหนังสือประทับตรามหาวิทยาลัย เอกสารทั้งหมดจะจัดเก็บไว้ในรูปแบบกระดาษและในรูปแบบดิจิทัล โดยเอกสารในรูปแบบกระดาษจะจัดเก็บใส่แฟ้มตามหมวดหมู่ไว้ในห้องเก็บเอกสารของกองกลาง ส่วนการจัดเก็บเอกสารในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล โดยนำเอกสารไปสแกน บันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์ในระบบ E-Doc ของมหาวิทยาลัย ส่วนเอกสารการประชุมสภามหาวิทยาลัยที่อยู่ในรูปกระดาษ โดยจัดเก็บต้นฉบับโดยการเข้าเล่มในแต่ละปี เรียงตามครั้งที่ประชุม จัดเก็บไว้ในห้องสำนักงานและอีกส่วนหนึ่งส่งไปจัดเก็บที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2.2 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีการจัดการสื่อบันทึกความทรงจำของมหาวิทยาลัย ได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หนังสือเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีการจัดหาโดยการสั่งซื้อตามระเบียบของทางราชการ จัดเก็บไว้ในตู้ มีการกำหนดเลขสัญลักษณ์ของหนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้ เพื่อจัดเก็บและให้บริการตามระบบของห้องสมุด และอีกส่วนหนึ่งคือเอกสารการประชุมสภามหาวิทยาลัย ได้รับมอบมาจากการประชุมสภามหาวิทยาลัย ในลักษณะของการเข้าเล่มแล้ว จัดเรียงบนชั้นตามครั้ง/ปีที่ประชุม และให้บริการตามระบบของห้องสมุด

2.2.3 ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มีการจัดการสื่อบันทึกความทรงจำโดยการรวบรวมและสร้างขึ้น เช่น หนังสือที่ระลึกของมหาวิทยาลัย หนังสือที่ระลึกที่หน่วยงานผลิตขึ้นเอง วิดีทัศน์ที่หน่วยงานผลิตขึ้นเองและการจัดนิทรรศการความทรงจำของมหาวิทยาลัย

2.2.4 งานประชาสัมพันธ์ มีการจัดการสื่อบันทึกความทรงจำ โดยการรวบรวมและสร้างขึ้น เช่น ภาพถ่าย จดหมายข่าว เอกสารประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ เป็นต้น ภาพถ่ายก่อนปี พ.ศ.2546 จะอัดภาพและจัดเก็บไว้ในอัลบั้มภาพ จัดเก็บไว้ในตู้ ส่วนภาพถ่ายหลัง พ.ศ. 2546 จะจัดเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัล รวมถึงงานเอกสารประชาสัมพันธ์ทั้งหมด จัดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โดยเรียงไว้เป็นแฟ้ม มีการสำรองข้อมูลในฮาร์ดไดรฟ์ ส่วนเอกสารที่เป็นจดหมายข่าวและเอกสารประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันจัดทำเป็นไฟล์ดิจิทัลเพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย

2.3 การบริการและเผยแพร่ความทรงจำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีการจัดการความทรงจำเพื่อบริการและเผยแพร่ให้อนุชนรุ่นหลังเกิดการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัยได้ จากกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์และวิดีโอเผยแพร่ความทรงจำของมหาวิทยาลัยในโอกาสสำคัญของมหาวิทยาลัยและบุคคล

สำคัญของมหาวิทยาลัย หนังสือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความทรงจำ การจัดกิจกรรมเพื่อรำลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัยในวันสำคัญต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการรำลึกถึงการก่อตั้งมหาวิทยาลัย เหตุการณ์สำคัญหรือบุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย เช่น งานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบการก่อตั้งมหาวิทยาลัย พิธีอัญเชิญตราพระราชลัญจกร การปาฐกถาโดยเชิญบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญนั้นมาบรรยายหรือพูดคุย

อนึ่ง ในอดีตมหาวิทยาลัยเคยมีการจัดตั้งห้องประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2556 โดยแต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ขึ้นและรวบรวมความทรงจำเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ไม่ว่าจะเป็นประวัติ พัฒนาการ บุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งเนื้อหา ภาพถ่าย ภาพวาดอภินิหารคดี วัสดุของจริงต่าง ๆ นำมาจัดแสดงในห้องโถงซึ่งอยู่ตรงพื้นที่ด้านหน้าของอาคารสำนักงานอธิการบดี แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ห้องประวัติได้ถูกยกเลิกไป แล้วปรับเปลี่ยนเป็นห้องสำหรับงานทะเบียนบริการวิชาการ ของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนจนมาถึงปัจจุบัน

2.4 แหล่งการจัดการความทรงจำ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต้องการให้มหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ต้องการให้มีการจัดตั้งแหล่งความทรงจำ ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของหอประวัติ หอเกียรติยศ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย หรืออย่างใดอย่างหนึ่งที่มีการจัดการอย่างเป็นรูปธรรม

2.5 ปัญหาและอุปสรรคการจัดการความทรงจำ

มหาวิทยาลัยไม่มีแหล่งจัดการความทรงจำหรือหน่วยงานหลักรับผิดชอบจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ความทรงจำของมหาวิทยาลัยกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ โดยแต่ละหน่วยงานมีวิธีการจัดการความทรงจำที่หลากหลายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น เมื่อต้องการค้นหาหรือรวบรวมความทรงจำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ จึงใช้เวลานานในการค้นหาและรวบรวมหรือบางครั้งอาจค้นหาไม่พบ นอกจากนี้ นโยบายการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากการยกเลิกห้องประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ไปเป็นห้องสำหรับงานทะเบียนบริการวิชาการ ของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

3. แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

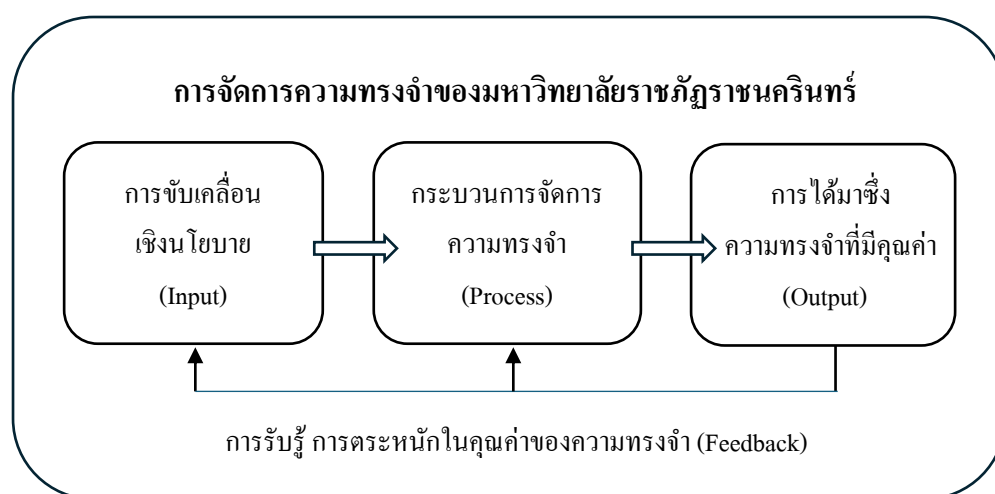
การเสนอแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลวิจัยที่เก็บรวบรวมได้ในประเด็นต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย มาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

แนวคิดการจัดการเชิงระบบ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เห็นภาพรวมขององค์การเป็นระบบใหญ่ที่ประกอบด้วยหน่วยย่อยหลายหน่วย ซึ่งเชื่อมโยงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างมีความต่อเนื่อง วิธีการนี้

เน้นการจัดการในระดับภาพรวมทั้งหมด ไม่ใช่แค่จัดการเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง ระบบนี้จะมีองค์ประกอบหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ปัจจัยส่งออก (Output) และปัจจัยย้อนกลับ (Feedback) (Baimai, 2021, p. 22) การนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จะเป็นการสร้างกรอบแนวคิดที่เน้นการจัดการเพื่อเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์กร

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความทรงจำ ได้แก่ หลักการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ หลักการจัดการวัตถุพิพิธภัณฑสถาน หลักการจัดการสารสนเทศ โดยนำแนวคิดและหลักการเหล่านี้มาประยุกต์เป็นกระบวนการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย

จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นแนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

จากภาพที่ 1 การจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ควรมีแนวทางในการจัดการ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย กระบวนการจัดการความทรงจำ และการได้มาซึ่งความทรงจำที่มีคุณค่า ดังนี้

1. การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องดำเนินการในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เริ่มตั้งแต่ การกำหนดนโยบายการจัดการความทรงจำ การจัดให้มีแหล่งจัดการความทรงจำและพื้นที่รองรับการจัดการความทรงจำ การกำหนดผู้รับผิดชอบจัดการความทรงจำ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการความทรงจำ การจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการจัดการความทรงจำ และการสร้างความร่วมมือในการจัดการความทรงจำ

2. กระบวนการจัดการความทรงจำ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการจัดการเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ ความทรงจำที่มีคุณค่าของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดหา การจัดเก็บ การดูแลรักษา และการบริการและเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการจัดการความทรงจำอาจขึ้นอยู่กับว่าแหล่งจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยเป็นลักษณะใด เช่น หอประวัติ พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ ห้องสมุดก็ตาม ให้จัดการตามวิธีการของแหล่งจัดการความทรงจำนั้น

3. การได้มาซึ่งความทรงจำที่มีคุณค่า เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มีการปฏิบัติการขึ้นตั้งแต่การจัดการโดยการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย การจัดการสื่อบันทึกความทรงจำตามกระบวนการของการจัดการ ทำให้ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การดำเนินการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย กระบวนการจัดการความทรงจำ และการได้มาซึ่งความทรงจำที่มีคุณค่า จะทำให้เกิดการรับรู้ การตระหนักในคุณค่าของความทรงจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนของการรู้ การตีความ ความรู้สึก การให้ความหมายกับความทรงจำของมหาวิทยาลัยของตน ซึ่งสมาชิกของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นบุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า หรือสังคม จะรับรู้และตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้า เกียรติภูมิ และประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

จากการสำรวจข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบถึง ความทรงจำเกี่ยวกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยตั้งแต่เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูระยะเชิงเทรา หลักสูตรที่เปิดสอน การจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และบรรยากาศในช่วงเวลานั้น เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนได้เคยศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา (ป.กศ.) ราว ๆ ปี พ.ศ. 2502 ตั้งแต่รุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 รุ่นที่ 4 รุ่น 5 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ความทรงจำของมหาวิทยาลัยที่ถูกบันทึกในสื่อที่สำรวจพบ ไม่มีสื่อบันทึกใดที่สามารถเล่าเนื้อหา และเรื่องราวที่เป็นประวัติและพัฒนาการของมหาวิทยาลัยในอดีตได้ละเอียดเฉกเช่นการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง รวมทั้งการสัมภาษณ์อาจารย์และบุคลากรที่ยังปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัย และมีอายุงานมากกว่า 20 ปี ทำให้เนื้อหาและเรื่องราวของความทรงจำสามารถปะติดปะต่อเชื่อมโยงจากอดีตมาสู่ปัจจุบันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ และคณะ (Tanprasert et al, 2000) ศึกษาวิจัยเรื่อง 90 ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย: ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า โดยงานวิจัยนี้ได้ศึกษาประวัติและพัฒนาการของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและประวัติ

ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าผู้มีประสบการณ์ตรงและศึกษาจากข้อมูลชั้นต้น เช่น เอกสารจดหมายเหตุแห่งชาติ ภาพถ่ายในอดีต และสำรวจสถานที่สำคัญ ทำให้สามารถรวบรวมเรื่องราวประวัติ พัฒนาการ และบทบาทของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและประวัติของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้อย่างชัดเจน ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Stamati & Papadopoulos (2012) ศึกษาเรื่อง Corporate memory management: An empirical study from Greece พบว่าความทรงจำขององค์กรไม่เพียงมาจากประสบการณ์ที่บันทึกในเอกสารเท่านั้น แต่อาจมาจากความเข้าใจ ความรู้ ทักษะที่เกิดขึ้นในจากการทำงาน การส่งผ่านและสืบทอดจากบุคคลสู่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นการประชุม การอบรม ความสัมพันธ์ของคนในองค์กรด้วย ซึ่งไม่มีการบันทึกแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

ดังนั้น การบันทึกความทรงจำผ่านประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าจากบุคคลที่มีความทรงจำหรือประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่สามารถเก็บข้อมูลเรื่องราวได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง และควรริบดำเนินการเก็บข้อมูลความทรงจำให้ทันทั่วถึง โดยคำสัมภาษณ์นั้นจะนำมาเรียบเรียงเป็นประวัติและ พัฒนาการของมหาวิทยาลัย หรือเป็นข้อมูลในการจัดแสดงเนื้อหาในพิพิธภัณฑ์ หรือเป็นแนวทางในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยให้คงอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้

2. สภาพการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ยังไม่มีแหล่งการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ รวบรวมถึงยังไม่มีบุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยด้วย และนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดการความทรงจำไม่มีความต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งห้องประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์อย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2556 แต่ได้ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2562 โดยยังไม่มีสร้างห้องประวัติทดแทนของเดิม ซึ่งงานวิจัยของ Lapwong (2014) ศึกษาเรื่อง The first survey of university museums in Thailand มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจและศึกษาสภาพการจัดการพิพิธภัณฑ์ในมหาวิทยาลัยไทย พบว่า พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเน้นในการเสริมสร้างภาพลักษณ์และความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการจัดการพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยอาจไม่ได้เป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย แต่มหาวิทยาลัยก็ควรตระหนักเห็นถึงคุณค่าโดยกำหนดให้มีนโยบาย บทบาท และหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยให้ชัดเจน

แต่อย่างไรก็ดี ขณะนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการสร้างห้องประวัติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ภายในอาคารศูนย์วิชาการ ห้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ศูนย์บางคล้า ซึ่งอยู่ระหว่างการวางแผนดำเนินการของงบประมาณเพื่อจัดสร้างต่อไป

งานวิจัยของ อารียา ศรีบัวบาน (Sribouban, 2024) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหอบรรณาสารสนเทศในฐานะแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในมหาวิทยาลัยตระหนักถึงการมีส่วนร่วมกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย รับรู้ถึงวัฒนธรรมองค์การของมหาวิทยาลัย และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศความทรงจำของมหาวิทยาลัยแก่บุคคลภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการเชื่อมโยงทรัพยากรให้ผู้สนใจได้รับรู้และขยายเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนต่อไป สำหรับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศความทรงจำของมหาวิทยาลัยนั้น จะมีการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุความทรงจำของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติ พัฒนาการของมหาวิทยาลัย สารสนเทศที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ เช่น หนังสือครบรอบหน่วยงาน สิ่งพิมพ์ประจำปีที่บ้านทึกและเรียบเรียงจากบุคคลที่มีความร่วมสมัยกับเหตุการณ์สำคัญของมหาวิทยาลัย ของที่ระลึก ให้เข้าสู่ฐานข้อมูลของหอบรรณาสารสนเทศเพื่อให้ค้นคืนได้ เป็นการสะท้อนเอกลักษณ์ความภาคภูมิใจให้แก่สมาชิกในมหาวิทยาลัย และยังพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่นและศิษย์เก่า เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะเป็นการสะท้อนรากฐานการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทยต่อไปด้วย

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์จึงควรให้ความสำคัญในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หากเป็นไปได้ ควรพิจารณาจัดตั้งแหล่งเก็บรักษาและจัดการความทรงจำในจุดเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินงาน เนื่องจากห้องสมุดมีความพร้อมด้านสถานที่ เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนบุคลากรผู้มีความรู้และความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการสารสนเทศ อย่างไรก็ดี จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมในด้านการจัดการเอกสารจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์เพื่อเสริมความชำนาญและความเข้าใจในกระบวนการจัดการความทรงจำอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยป้องกันความสูญหายของสื่อบันทึกความทรงจำ อีกทั้งยังสามารถใช้งานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูงสุดในระยะยาว

สำหรับการบริการและเผยแพร่ให้อุชนรุ่นหลังเกิดการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ทางมหาวิทยาลัยมีการจัดการความทรงจำเพื่อบริการและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์หรือวีดิทัศน์เผยแพร่ การจัดทำหนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสพิเศษ หนังสือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของมหาวิทยาลัย และวีดิทัศน์ โดยจัดทำเป็นเอกสารและไฟล์ดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ด้วย ซึ่งงานวิจัยของ Burkey (2014) ศึกษาเรื่อง The future of remembering: how multimodal platforms and social media are repurposing our digitally shared pasts in cultural heritage and collective memory practices ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แพลตฟอร์มที่หลากหลายและแอปพลิเคชันโซเชียล

มีเดีย เป็นทางเลือกใหม่ในการจัดการความทรงจำให้อยู่ในรูปดิจิทัล ทำให้เพิ่มบทบาทในการสื่อสาร การจัดเก็บเนื้อหา การตีความ และเผยแพร่เนื้อหาความทรงจำในรูปแบบดิจิทัลให้เหมาะสมกับสังคมออนไลน์ สามารถเข้าถึงผู้ใช้และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์อาจนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยเผยแพร่ความทรงจำ จัดระเบียบ รวบรวมความทรงจำในรูปแบบดิจิทัล รวมถึงการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกับผู้ใช้ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น หรืออาจเป็นการแบ่งปันความทรงจำระหว่างผู้ใช้กับหน่วยงาน เช่น การสนทนา การส่งภาพถ่ายในอดีต จะช่วยทำให้ปะติดปะต่อร่องรอยความทรงจำให้มีความชัดเจนขึ้นได้

3. แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

แนวทางการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากข้อมูลวิจัยที่รวบรวมจากการสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาใช้ในการนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยลักษณะของรูปแบบได้ใช้แนวคิดการจัดการเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบที่ทำงานร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน และประกอบเข้าด้วยกัน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) การป้อนกลับ (Feedback) และสภาพแวดล้อม (Environment) จะมีการเคลื่อนไหวแบบพลวัต (Dynamic) เพื่อดำเนินกิจกรรมในหน้าที่ของตนและติดต่อประสานงานกับระบบย่อยอื่น ๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์เปรียบเสมือนองค์กรหนึ่ง ที่ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สามารถผลักดันให้เกิดการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องดำเนินการในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ดังงานวิจัยของ วาติตา เอื้อเจริญ (Euacharoen, 2019, pp. 268-269) ซึ่งให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญในการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยไทยถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ต้องรับผิดชอบ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยที่ต้องสอดคล้องกับพันธกิจและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย นโยบายดังกล่าวต้องกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการลงนามโดยผู้บริหารสูงสุด และเวียนแจ้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย และเผยแพร่แก่สาธารณชน นอกจากนี้ ผู้บริหารควรสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการความทรงจำมหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานอย่างชัดเจนและมีสถานภาพเหมาะสม มีงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน อาคารสถานที่เพื่อรองรับการจัดการความทรงจำ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยให้การจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จ อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ บุคลากร มหาวิทยาลัยควรจัดสรรอัตราบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยให้มีจำนวนเพียงพอ กำหนดลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างชัดเจน สนับสนุนให้

บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาและให้โอกาสในความก้าวหน้าของตำแหน่งงานด้วย

สำหรับกระบวนการจัดการความทรงจำ ยังเป็นขั้นตอนการปฏิบัติการจัดการเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ การได้มาซึ่งความทรงจำที่มีคุณค่าของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ นำมาจัดการตามกระบวนการของการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ หอประวัติ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมของมหาวิทยาลัย และพิจารณากระบวนการในการจัดการตามขั้นตอน ได้แก่ การจัดหา การจัดเก็บ การดูแลรักษา และการบริการและเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการจัดการความทรงจำอาจขึ้นอยู่กับว่าแหล่งจัดการความทรงจำของมหาวิทยาลัยเป็นลักษณะใด ให้จัดการความทรงจำตามแหล่งจัดการความทรงจำนั้น เช่น หากจัดตั้งเป็นหอประวัติหรือพิพิธภัณฑสถาน ควรยึดหลักการจัดการวัตถุพิพิธภัณฑสถาน หากจัดตั้งเป็นหอจดหมายเหตุ ควรยึดหลักวิชาการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ และหากจัดการไว้ในห้องสมุดควรยึดหลักวิชาการจัดการสารสนเทศ การจัดการตามหลักวิชาการนี้ จะทำให้เกิดความทรงจำที่มีคุณค่าของมหาวิทยาลัยยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ส่งผลให้สมาชิกของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นบุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า หรือสังคม เกิดการรับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้า เกียรติภูมิ และประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การบันทึกความทรงจำผ่านประวัติศาสตร์บอกเล่าของบุคคลที่มีความทรงจำหรือประสบการณ์เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนั้น ถือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและบันทึกประวัติศาสตร์ของสถาบันการศึกษาอย่างลึกซึ้งและเปี่ยมความหมาย ดังนั้น จึงสมควรดำเนินการศึกษาวิจัยความทรงจำของมหาวิทยาลัยโดยอาศัยแนวทางวิธีการทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของบุคคลและชุมชนที่มีประสบการณ์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่สามารถจดจำและเล่าเรื่องราวอดีตได้ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาเรียบเรียงสร้างความทรงจำในมิติอื่น ๆ ที่ยังขาดแคลนหรือยังไม่ปรากฏข้อมูล ในการรักษาคุณค่าและความสมบูรณ์ของความทรงจำเหล่านี้ เพื่อป้องกันการสูญหายและยังสามารถขยายผลในการค้นหาและอนุรักษ์สืบบันทึกความทรงจำที่มีคุณค่าในระยะยาว จะเป็นการส่งเสริมให้เห็นภาพประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืนต่อไป

References

- Baimai, C. (2021, September - December). "Systems approach to modern business administration".
Parichart Journal Thaksin University, 34 (3), 17-36. [In Thai]
- Bakhurst. (1990). Social memory in Soviet thought. In *Collective remembering*. Sage, as cited in
Pennebaker, J. w. & Banasik, B. L. (1997). *Collective Memory of Political Events: Social Psychological*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Burkey, B. (2014). *The future of remembering: How multimodal platforms and social media are repurposing our digitally shared pasts in cultural heritage and collective memory practices* [Doctoral dissertation]. University of Oregon.
- Connerton, P. (1996). *How societies remember*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Euacharoen, V. (2019). *The development of a management model for the memory of Thai universities* [Doctoral dissertation]. Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Fentress, J. & Wickham, C. (1992). *Social memory*. Blackwell.
- Halbwach, M. (1992). *On collective memory*. (Edited, translated by Lewis A. C.). Chicago: University of Chicago Press.
- Jimerson, R. C. (2003). "Archives and memory." *OCLC Systems & Services*, 19(3), 89-95.
- Lapwong, Y. (2014). The first survey of university museums in Thailand. *University Museums and Collections Journal*, 6/2013, 1-16.
- Mahidol University Archives and Museums. (2012). *The memories of Mahidol University*. Mahidol University Archives and Museums. [In Thai]
- Nora, P. (1989). Between memory and history: Les lieux de mémoire. *Representations*, 26 (Special Issue: Memory and counter-Memory), 7-24.
- Prasitratsin, S. (2012). *Research methodology in social sciences* (15th ed.). Samlada Limited Partnership. [In Thai]
- Prudtikul, S. (1990). Archives Unit 5. In *Special information characteristics course materials, Units 1-8*. Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]

- Sribouban, A. (2024). The guidelines for developing the information library as an identity learning resource of King Mongkut's University of Technology Thonburi. *TLA Research Journal*, 17 (2), 118-133. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_research/article/view/271205/185962 [In Thai]
- Stamati, T. & Papadopoulos, T. (2012). Corporate memory management: An empirical study from Greece. *OR Insight*, 25, 39-55. <http://www.palgrave-journals.com>
- Stein, E. W. (1995). Organizational memory: Review of concepts and recommendations for management. *Journal of Information Management*, 15(2), 17-32.
- Tanprasert, K. et al. (2000). *90 years of the Poh Teck Tung Foundation on the path of Thai social history: An oral history*. Huachiew Chalermprakiet University. [In Thai]